MADÁRBARÁT GAZDÁLKODÁS

gyepen, erdőn, vizes területeken, szántón

Legeltessen a legelő adottságainak **megfelelő állatlétszámmal!** Az alul- és túlegeltetés hátrányos az élővilágnak, de hosszú távon a gazdálkodásnak sem kedvez!

Az átalános gyakorlat szerint május végén - június elején történik a kaszálás, ami számos védett növény- és állatfaj szaporodását veszélyezteti. Az ilyen fajok élőhelyeit jelentő gyeprészeken **júliusban kaszáljon először!**

Szerelje fel a kaszálást végző munkagépet **vadriasztó berendezéssel**, például láncos kerettel. Ez felriasztja a fűben búvó állatokat, így időben elmenekülhetnek a fűkasza elől.

Parcellánként vagy fogásonként **hagyjon kaszálatlan foltokat, vagyis búvósávokat**, melyeket csak a nyár végén vagy a következő kaszáláskor vágjon le. Ezeket a területeket 1-2 évente rotációszerűen változassa. A búvósávok a szomszédos területek hasonló foltjaival, erdősávokkal, bokrosokkal vagy földutak széleivel érintkezzenek, így az állatok számára zálkfolyosókként szolgálhatnak.

Az átalánosan elterjedt, spirálisan befelé tartó kaszálás helyett alkalmazzon olyan technológiát, amely a **parcella vagy a fogás középéből a szélek felé halad**. Így menekülési lehetőséget biztosít az állatok számára.

A gyepek rendszeres legeltetésével, kaszálásával **megelőzheti a cserjésedést, és az özönnövények**, mint például a parlagfű, selyemkóró (vaddohány), aranyvessző, okác **elszaporodását.**

A **legelő-berendezések** (itató, etető, sózó, pihenő, nyári szálláló) és **felhajtóutak** kialakításánál törekedjen a védett növény- és állatfajok élőhelyeinek elkerülésére.

Ha teheti, alkalmazzon a dobkasza helyett **korongos- vagy tárcsás kaszát**. Ezekkel jobban beállítható az ideális tarlómagasság: a talajfelszín egyenetlenségét áthidalva megőrzik a természetes mikro-domborzatot; s nem pusztítanak el annyi állatot, mint a dobkasza.

Törekedjen a **legalább 8-10 cm tarlómagasság** betartására. A túl alacsony vágás nem jelent akkora szénatöbbletet, mint amekkora kárt okoz vele az élővilágnak és a gyep termőképességének!

Haladjon lassabban a fűkaszával, így a madarak, emlősök, kétéltűek jobban ki tudnak térni a kaszálógép elől.

Az erdőgazdasági munkák tervezése során **törekedjen a folyamatos erdőborítás kialakítására, megőrzésére**. Nagy kiterjedésű tarvágások helyett szálaló vágások és mikrotarvágások alkalmazásával biztosítsa az erdei életközösség sértetlenségét.

A vadlétszámot megfelelő szabályozással olyan szinten kell tartani, hogy a vad a természetes folyamatok lejátszódását, így például az erdők felújulását ne akadályozza meg.

Az erdők telepítését, felújítását lehetőség szerint **táj- és őshonos fafajokkal végezze**, mert az őshonos fa- és cserjefajokból álló erdők összetettebb, gazdagabb élő rendszerek, valamint fahozam és járulékos haszonvétel szempontjából is értékesebbek

Az erdők változatos korösszetétele, **az elegyfajok megfelelő számban és arányban való jelenléte fokozza az erdők ellenálló képességét**, és hozzájárul ahhoz, hogy minél többféle élőlény találja meg táplálékát, lakóhelyét, életfeltételeit.

A gazdasági szemponttól kevéssé értékes **idős, göcsörtös, odvasodó fák**, amellett, hogy esztétikai élményt nyújtanak, **magukban is komplex élőhelyek**: számos rovar-, madár- és denevérfajnak adnak otthont. Megőrzésük kiemelt fontosságú.

Fokozottan védett madárfajok fészkeinek háborítatlansága érdekében ezek fészkelési időszakában a fészkek 200-300 méteres **környezetében ne végezzen** erdőgazdasági tevékenységet.

Az erdőn belüli élőhely-mozaikok az erdei életközösségek fennmaradásához nagymértékben hozzájárulnak. **Az erdei tisztásokat, állóvizeket, forrásokat, vízfolyásokat, cserjéseket az erdőgazdasági munkák során kíméljék kell.**

Erdeinkben a fészkelésre, táplálkozásra alkalmas faodúkból soha nincs elég. **Mesterséges fészekodúk, kőtáladák, denevérodúk telepítésével segítheti** a védett madár- és emlősfajok megtelepedését.

Az erdőgazdasági munkák során ügyeljen arra, hogy **maradjanak az erdőben álló és fekvő holt fák, fatörzsek**. A holt faanyag, a korhadás különféle stádiumaiban változatos életközösségeknek biztosít otthont, táplálékot.

A gyepek mezsgyéjén **telepítsen honos fajú fa- és cserjesávokat, facsoportokat.** Ez nemcsak az állatoknak biztosít élőhelyet, de kedvező a fűhozam szempontjából is, mert csökkenti a szél szárító hatását, javítja a mikroklímát és a vízgazdálkodást.

A **helytelenül beállított dobkasza tömérdek állatot pusztít el**, mert túl alacsony tarlómagasságot ad. A dobkaszát a 3 felfüggesztési pont segítségével állítsa be úgy, hogy a hátulja üljön a talajra, az eleje pedig felfelé nézzen. Ezzel a kasza élettartama is jelentősen növelhető!

Felázott földutakon gépjárművel lehetőleg ne közlekedjen, és fűként ne hajtson rá a földutak melletti gyeprészekre.

A gyepek égetésekor állatok sokasága pusztul el, ezért **az égetést kerülje!** Ha mégis szükségesnek érzi ezt a drasztikus beavatkozást, előtte mindenképpen kérjen szakmai tanácsot és engedélyt az illetékes hatóságtól.

A műtrágya, a hígtrágya és a gyomirtószerek használata az élővilág elszegényedését okozza. Ezért kerülje alkalmazásukat természetközeli gyepeken! Az **agresszív, tájidegen növények** vegyszeres visszaszorításával kapcsolatban forduljon útmutatóért természetvédelmi szakemberhez! A gyepek természeti értékét rontja a **felülvetés** is, főleg, ha nem őshonos, nem tájba illő és nem hazai termesztésű fűfajokkal történik.

Természetközeli növényzetű, extenzív gyepeken **kerülje a fogas és a borona használatát**. Ezek felszaggatják a talajfelszínt, s utat nyithatnak a gyomoknak.

A mélyebben fekvő, gyakran vízállásos, **nehezen művelhető részeken az adottságokhoz illeszkedve évelő növénykultúrákat** (pl. füves lucerna, takarmányfű) **ültessen, vagy hagyja ezeket a részeket műveletlenül**, megőrizve a vízhez kötődő madárfajok fészkelése, táplálkozása szempontjából fontos élőhelyfoltokat.

A **táblák szélein a művelés elhagyásával vagy magkeverék vetésével alakítson ki vegyszermentes ugarsávokat, gyepes szegélyeket.** Az így keletkező zöld folyosók, hálózatok, a fasorokkal, bokorsávokkal együtt a szántóföldek legfontosabb természetes élőhelyei, ahol a gazda legalócsóbb segítői: rovarevő védett madárfajok, aprócsúszok találnak menedéket, fészkelő- és táplálkozóhelyet.

Több száz hektáros egybefüggő szántók helyett **törekedjen a változatos kultúrákból álló mozaikok kialakítására.** Az eltérő művelési, kisebb táblákból álló terület folyamatosan biztosítja a táplálékot és a búvóhelyet az agrártáj élővilága számára.

Az évelő pillangós kultúrák gazdag rovarvilága kiemelkedően fontos táplálékforrás, ezen kívül fészkelő- és búvóhely is a szántók élővilága számára. **Illesszen pillangós növényt a vetésforgóba!**

A szántók szegélyeiben, nem művelt foltokban, a tanyák, épületek közelében meghagyott **őshonos fák, facsoportok** kívülő fészkelési lehetőséget **jelentenek** a madarak számára.

A tarlók és az árvakelés fontos táplálékforrást jelentenek aprócsúszok, kisemlősök és a vetett madárfajok számára. **Azonnali befargatás helyett a tarlót minél hosszabb ideig, akár kora tavaszig hagyja fenn, legeltesse vagy szükség esetén szárzúzással kezelje.** A később beszántott árvakelés zöldtrágyát is biztosít a gazdálkodónak.

A trágyázás, tápanyagpótlás során **törekedjen arra, hogy csak az adott kultúra igényeinek megfelelő tápanyagmennyiséget juttasson ki.** A felöslég a környezetbe mosódva elszennyezi a vizeket, egészségügyi és természetvédelmi kockázattal is jár.

Nagy kiterjedésű, **nyílt szántóterületek** környezetében kihelyezett **T-fák** kiváló leshelyek a ragadozó madarak számára. A ragadozók jelenléte nagy segítség lehet a rágcsálók kordában tartására.

A **táblák szegélyén őrizzen meg vagy telepítsen őshonos fa- és cserjefajokból álló mezővédő fasorokat, cserjesávokat!** Az ilyen élőhelyek kedvezően hatnak a terület vízháztartására, mikroklímájára és enyhítik a szél talajpusztító hatását.

Madároadák, fészkelőládák kihelyezésével segítse a gazdálkodásban is hasznot nyújtó, rovarokkal, rágcsálókkal táplálkozó madárfajok megtelepedését!

A nagyméretű, egyben művelt táblákban egy-egy sáv két oldaláról történő összeszántásával ún. **rovartelelőtető bokhátak alakíthatók ki.** Ezek a keskeny gyepesedő sávok számos, a biológiai növényvédelemben fontos ragadozó rovarfaj megtelepedését segítik.

Törekedjen a környezetkímélő vegyszerek célzott használatára, illetve a kártevőkre kevéssé érzékeny fajták, kultúrák vetésére. A szántóföldek madárvilága ingyenes és pótolhatatlan szolgáltatást jelent a kártevők elleni védekezésben, ugyanakkor a vegyszerekkel éppen az ő táplálékforrásuk szűnik meg. Ügyeljen arra, hogy védett területen a vegyszerhasználathoz a környezetvédelmi hatóság engedélye szükséges.

A **mű**velés **t**ájba **illő** **m**ódszereket **a**lkalmazó **g**azdálkodás

A **h**ajtóvadas **v**adászat **e**lőtt **m**ás **é**lőhely **k**eresése

A **k**ivadaló **h**elyek **v**édelme

A **v**ízi **é**lőhely **m**inőségének **j**avítása

A **t**ájidegen **n**övények **e**lszaporodásának **k**ésleltetése

A **t**ermészetes **v**ízi **é**lőhely **m**inőségének **j**avítása

A **t**ájidegen **n**övények **e**lszaporodásának **k**ésleltetése

A